

**UNIVERSITAT
JAUME·I**

**TREBALL FINAL DE GRAU EN
MESTRE D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA**

**Didàctica de la Llengua en
contextos multilingües
- Usos del valencià al context escolar -**

Alumne: Jordi Aguilar Gasulla

Tutora del TFG: Anna Marzà i Ibàñez

**Àrea de coneixement: Didàctica de la Llengua i la
Literatura.**

Curs acadèmic: 2019 - 2020

Índex

1. Agraïments	3
2. Resum / Abstract	3
3. Justificació	4
4. Objectius	5
5. Marc teòric: estat de la qüestió	6
6. Metodologia	9
6.1 Mètode	9
6.2 Entrevista	11
7. Resultats	13
8. Conclusions	16
9. Bibliografia	20
10. Annexos	22
Annex 1: Entrevistes	22
1.1 Entrevista tutor 3 ^r A	
1.2 Entrevista tutor 3 ^r B	
1.3 Entrevista tutora 4 ^t A	

1. Agraïments

Una vegada acabat aquest Treball Fi de Grau (d'ara endavant TFG) vull agrair a tot el meu entorn el recolzament, les crítiques i les qüestions plantejades durant aquest temps de treball. A la meua tutora Anna Marzà i Ibàñez, per tots els consells i les directrius per orientar aquest treball i adaptar-lo als meus interessos. Per dedicar-me el seu temps a valorar l'esforç realitzat.

Als 3 membres de l'equip docent que han estat voluntaris a ajudar-me a la realització d'aquesta investigació, els quals han estat disposats a compartir les seues experiències i percepcions sobre la situació lingüística al context escolar, sense els quals no haguera estat possible tota aquesta investigació.

Als meus pares i al meu germà, amb els quals he compartit les nits de confinament dedicades a aquest TFG, pels moments conjunts valorant idees per poder dur a terme, i sobretot, pels moments de nervis i angoixa, veient difícil poder finalitzar aquesta investigació en el temps establert.

2. Resum / abstract

Resum:

La situació lingüística en un territori amb cooficialitat de llengües sempre ha estat objecte d'estudi. Per analitzar aquesta situació cal conèixer de primera mà els usos que la població donem a cadascuna de les llengües cooficials. En aquest TFG s'investiga per tal de descobrir quina situació trobem a les aules, mitjançant 3 entrevistes a 3 docents en actiu. Amb elles, analitzarem la situació actual i n'extraurem unes conclusions, que serviran per fer reflexionar envers les decisions lingüístiques que s'estan prenent des de les institucions autonòmiques i també sobre les actituds lingüístiques de la societat.

Paraules clau/descriptors: Sociolingüística - pedagogia lingüística – plurilingüisme – llengua minoritzada

Abstract: The linguistic situation in a region with two co-official languages has always been object of study. In order to analyse this situation is recommended to know the uses we give to each one of the co-official languages. In this project we investigate to know which situation we find in our schools' classes, so we needed to conduct 3 different interviews if we wanted to know that information. From those interviews we will be able to get some conclusions and try to analyse

them. We will use this information to think about two different but related things: the political linguistic decisions that have been taken along these years and society's behaviour related to language learning in our region.

Key words: sociolinguistics – linguistics pedagogy – multilingualism - minimized language

3. Justificació

Justifiquem la temàtica triada per desenvolupar la temàtica que tracta aquest TFG donada la seua actual presència en debats educatius en territoris on hi ha cooficialitat de llengües, i també en aquells on han estat estudiades les conseqüències de parlar una llengua a l'hora d'aprendre'n una altra.

La influència de la convivència de dues llengües en una mateixa societat és sabut que ocasiona divergències entre l'opinió del conjunt de la població, argumentant el paper que cadascuna d'aquestes llengües ha de jugar en el procés d'ensenyament-aprenentatge de l'alumnat, i amb aquest TFG pretenem donar a conèixer la situació actual que hi trobem entre l'alumnat que es dona en un centre on l'alumnat coneix ambdues, on una de les dues llengües oficials acaba resultant minoritzada.

Per tant, concloem justificant aquesta temàtica per la important rellevància social que té i la influència que hi resulta en l'alumnat l'aprenentatge de dues llengües al mateix nivell d'oficialitat al territori, o les condicions que es trobaran a l'hora d'aprendre una llengua estrangera com poden ser l'anglès o el francès.

4. Objectius

A l'hora de realitzar aquest TFG ens hem plantejat una sèrie d'objectius, tant generals com específics, i en aquest apartat expliquem quins seran aquestes finalitats que pretenem haver complert en el moment de finalitzar aquest projecte.

En primer lloc, per poder parlar sobre una temàtica, necessitem saber quins són els comportaments de l'alumnat actualment i quin tipus d'actituds tenen enfront l'aprenentatge o ús d'una llengua, en aquest cas el valencià. Per tant, en el primer dels objectius que ens plantejem englobem el fet de descobrir quines són les actituds lingüístiques que regnen hui en dia en el context escolar. Així com conèixer quina és la situació actual que es viu en la societat lingüísticament parlant, des del punt del vista de les persones entrevistades, aproximant-nos al màxim a la realitat.

Relacionat amb aquest primer objectiu, volem esbrinar quin és l'ús que l'alumnat fa de la llengua valenciana a l'entorn escolar, així també poder descobrir en quines situacions o en quins àmbits es discrimina el valencià, o el castellà presenta més la seua major presència. També pretenem conèixer com condicionaran les diferents situacions lingüístiques familiars, per saber com beneficia o perjudica les diferents situacions familiars. Una vegada tinguem clar quina és la situació de la qual partim, pretenem mostrar quines són les conseqüències de tenir un bagatge lingüístic ampli a l'hora d'aprendre'n d'altres. En termes més concrets, si la parla d'una llengua, beneficiarà o perjudicarà l'alumnat a l'hora d'aprendre'n una més.

En últim lloc, i tractant l'aspecte més pedagògic i didàctic, mitjançant l'entrevista als membres de l'equip docent, pretenem tractar i mostrar la conscienciació envers l'aprenentatge de llengües des del punt de vista docent. Des de la seua opinió com a professionals de l'educació, pretenem conèixer quines condicions han de donar-se per tenir una bona predisposició i poder emprendre el procés d'aprenentatge d'una llengua de forma òptima.

5. Marc teòric: estat de la qüestió

En aquest apartat exposem les referències teòriques més significatives relacionades amb el tema que tracta aquest TFG, i els estudis de gran rellevància elaborats fins al moment de redacció d'aquest treball.

Comencem aquest apartat parlant de la disciplina més tractada en aquest TFG: la sociolingüística. Segons Aracil (1979), la sociolingüística és la disciplina que estudia la relació que hi ha entre la llengua i el seu context social. A més, segons ens indica en la seua obra Aracil (1979), l'objecte propi de la sociolingüística són les relacions entre les estructures lingüístiques i els medis socioculturals que funcionen i existeixen.

Segons diu aquest mateix autor, una llengua no és només una estructura lingüística, sinó que implica també un ús lingüístic. La lingüística tradicional s'ocupa de l'estructura lingüística, mentre que la sociolingüística s'ocupa de les condicions de la seva existència.

Els estudis sociolingüístics existents són molt amplis, i en la nostra societat han arrelat gràcies al treball d'autors com Teodor Llorente, del qual trobem estudis en l'obra de Ricart (2010), el qual en la seua obra ja planteja la qüestió de la cooficialitat i la convivència de dues llengües en un mateix territori i les conseqüències, desigualtats o beneficis que això pot derivar.

En primer lloc, cal ser conscients i fer-se'n ressò de la situació lingüística que viu el valencià al nostre territori. Aquesta situació serà objecte d'estudi en aquest TFG, per tant cal prendre'n posició.

És ben sabut que el valencià actualment passa per una situació de supervivència, on la societat no acaba de ser conscient de la degradació de l'ús de la llengua valenciana. En l'informe a la Direcció General de Política Educativa de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport de la Generalitat Valenciana, dirigit per Pascual, V (2011), es diu que les dades apunten al fet que el valencià es troba en unes condicions dramàtiques que, d'agreujar-se, ens porten a una situació irreversible.

Al blog d'Avel·lí Flors i Mas podem trobar l'article "L'enquesta sobre el coneixement i l'ús del valencià 2015. Una perspectiva castellanenca", el qual fa un repàs als resultats de l'enquesta que la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport de la Generalitat Valenciana va dur a terme en l'any 2015, on, per part de la Conselleria, es fa un estudi envers el coneixement i ús social del valencià. Amb l'anàlisi de Flors (2016), s'extrauen conclusions on s'aprecia l'ús que la societat valenciana i en especial les regions de Castelló, donem a la llengua. Podem evidenciar

amb els resultats obtinguts que el nivell social que el valencià assoleix és molt menor que la llengua dominant en la societat, el castellà. Per tant, d'aquesta situació se n'extrauen conclusions que fan qüestionar la manera de promoure els usos del valencià en la societat que s'havien fet fins aquell moment (2015).

Fent referència a la Generalitat Valenciana, cal dir que el model plurilingüe vigent en el sistema educatiu valencià fou aprovat el 2018 per les Corts. Consultada la Llei 4/2018, de 21 de Febrer, de la Generalitat, per la qual es regula i promou el plurilingüisme en el sistema educatiu valencià) es caracteritza per ser flexible i tenir capacitat d'adaptació a cadascun dels centres educatius d'arreu del País Valencià. Aquesta assegura el dret al coneixement del castellà, el valencià i l'anglès per part de tot l'alumnat qui forma part del sistema educatiu valencià. A més a més, aquesta contempla un aprenentatge sòlid de les dues llengües cooficials (mínims del 25%) i de l'anglès (un mínim del 15%). Cadascun dels centres tindrà llibertat per repartir el percentatge que queda segon els interessos del seu context escolar.

En l'apartat educatiu, cal tenir present la influència que té cadascuna de les diferents situacions familiars en el procés d'aprenentatge de l'alumnat d'una determinada llengua. Tenir un escenari bilingüe o plurilingüe a casa suposarà un avantatge a l'hora d'endinsar-se en el procés d'aprenentatge d'una llengua. En la seua obra, Boix i Zimmermann (1997), ja exposen que les famílies en què cada membre té una llengua principal diferent, constitueixen un escenari privilegiat per estudiar els fenòmens de contacte de llengües, és a dir, en aquelles situacions on dues llengües o més estan en continu contacte. Un perfecte exemple d'aquesta situació seria el nostre territori, el País Valencià.

Seguint aquest fil de la convivència de les llengües, en l'obra de Leprêtre (1996) ja trobem tota una classificació lingüística d'aquells usos que adopta cadascuna de les dues llengües oficials en diferents àmbits de la nostra societat (audiovisual, administratiu, educatiu...) D'aquesta manera, parlem de dues llengües han de conviure en el mateix territori. Segons Molina (2002), aquest fenomen és definit com bilingüisme social, i la situació en què conviuen ambdues llengües rep el nom de conflicte lingüístic, on ambdues llengües conviuen però una es sobreposa a l'altra i acabem trobant una llengua dominant i una dominada, tot i que també s'utilitzaran termes com llengua minoritària o, amb diferent denominació, minoritzada.

En aquest bilingüisme social que tenim al País Valencià, i tractant un dels altres temes que inclou aquest TFG, en l'àmbit educatiu, trobem la presència d'una tercera llengua al currículum escolar en l'etapa d'Educació Primària, des de l'any 1970, amb l'entrada en vigor de la Llei General d'Educació: l'anglès. Segons publicació d'Andrés (2012), aquesta mesura legislativa fou la primera

que, d'una forma global, regula l'ensenyament obligatori i generalitzat de les llengües estrangeres en el nostre sistema educatiu.

Qui directament es veurà beneficiat d'aquesta mesura serà l'alumnat, amb l'afegit d'aprendre una nova llengua, l'alumnat tindrà com a base un bagatge lingüístic molt més ampli i es poden relacionar coneixements entre les llengües per tal d'afavorir el seu aprenentatge. Tal com diu Marzá (2017) "Aprendre una llengua, la que siga, mai serà temps perdut".

Tot i que ja anteriorment amb la presència de les dues llengües cooficials al nostre territori, s'esperava una relació en el procés d'aprenentatge d'ambdues, amb l'entrada al panorama educatiu d'una tercera llengua, aquesta s'intensifica. A partir d'aquest moment, amb la presència d'una llengua estrangera d'una forma més directa amb l'alumnat, s'espera que es relacionen les estructures entre les llengües i siga més fàcil aprendre'n una de nova. Aquest fenomen s'explica amb el tractament integrat de llengües (d'ara endavant TIL). Aquest enfocament és definit per Marzá (2017) com: "un enfocament de l'aprenentatge de llengües més acostat a com funciona realment el nostre cervell en aquest aspecte, que aprofita allò que ja sap per a construir coneixements nous en altres llengües"

Arran dels estudis realitzats sobre la sociolingüística, és fàcil trobar informes o articles, dels quals ens farem ressò en l'apartat més didàctic d'aquest TFG, que tracten les llengües per la seua utilitat en la societat, i no pels avantatges que suposarà per aprendre'n d'altres o ampliar els coneixements lingüístics de l'alumnat.

En termes més concrets, si es pretén promoure l'ús d'una llengua, posem per exemple el castellà, no podem caure en la quotidianitat d'estudiar-la argumentant la utilitat que li donarem enfront d'una altra llengua és minoritària, posem per cas el valencià (en aquest cas minoritzada). Caurem en l'erro d'abocar una llengua a l'oblit de la seua societat si seguim aquests arguments. A tot aquest mètode de promoure una llengua recorrent a la seua utilitat és refereix Aracil (1979) on diu que "la llengua és una de les nostres preocupacions més constants i generals."

Acabem aquest apartat amb una cita de l'obra de Pascual V. (2011) que diu: "el valencià no és un problema en els estudis de les xiquetes i xiquets valencians sinó més aviat la condició necessària per a l'excel·lència.

De ben segur que si prenem l'aprenentatge de les llengües per la utilitat que els podem donar, seguirà sent una preocupació per a les generacions futures, les quals es veuran obligades a aprendre llengües "útils" per no sentir-se "inútils".

6. Metodologia

6.1 Mètode

Entenem metodologia com el pla d'investigació que permet complir certs objectius en el marc d'una ciència. En aquest TFG, cal dir que ha estat canviant per la situació excepcional que estem vivint. En primer lloc pretenem elaborar una enquesta l'objectiu del qual és esbrinar l'ús real de la llengua valenciana des del punt de vista de l'alumnat. Donada l'excepcional situació, elaborem una entrevista que farem a 3 membres de l'equip docent del centre on he realitzat el Pràcticum II.

Aquesta, segons Bernal, M. D., & Corbalán, J. (2008), és definida com el mitjà per a recollir dades (relats, testimoniatges, experiències, coneixements,...) que després han de ser tractades, elaborades, contrastades amb altres fonts d'informació i analitzades a partir d'uns criteris clars i metòdics.

Les entrevistes mantingudes amb aquests membres de l'equip docent del centre es caracteritzaran per ser converses amb un to mitjanament formal, i de forma profunda, tractarem de descobrir la situació que es viu al context escolar en referència a l'ús del valencià. Tot i voler conèixer la situació de manera profunda i amb detalls, deixarem fluir el discurs de l'entrevistat per tal de poder conèixer les inquietuds o punts de vista de les persones entrevistades.

L'entrevista que realitzem, segons Campos en "L'entrevista com a tècnica nuclear de l'observació participant", és denominada semiestructurada, és a dir, tenim un guió al qual recórrer, a mode de fil conductor però aquesta esdevindrà a mode de conversa entre dues persones, sent les preguntes qui guiaran l'esdevindre d'aquesta. Tal com llegim "una estratègia força utilitzada és la de combinar respostes obertes, que deixen un marge ample, amb respostes més tancades –més tipus qüestionari– les quals no permeten cap desviació respecte a les variants previstes." (Campos, punt 1.3.1)

Cal dir que la nostra entrevista compta amb 17 qüestions diferents, seqüenciades tenint en compte els diferents aspectes que es tractaran en la mateixa entrevista. Aquestes qüestions estan seqüenciades en 3 grups diferents: el primer en referència a la situació actual del valencià al context escolar; el segon, quant a les conseqüències que provocarà la parla/no parla d'una llengua en el comportament social i acadèmic de l'alumnat; i per últim, tractarem l'aspecte pedagògic i lingüístic vist des del punt de vista de cada docent, per saber quines mesures prenen o quines percepcions tenen aquests de la situació que tractem.

Dividim l'entrevista en aquests 3 blocs perquè cobreixen els temes que pretenem tractar en aquest TFG. Primerament, tractem de conèixer la percepció que el professorat té de la realitat lingüística que es viu al centre; després, analitzarem, a base de les declaracions del professorat, les conseqüències que poden derivar d'un ús freqüent o escàs del valencià, tot i que també es mencionaran altres llengües. En últim lloc, des de la figura del docent, descobrirem l'aspecte més pedagògic de l'aprenentatge i ús de les llengües.

Així també, les preguntes de les quals està composta l'entrevista, estan directament relacionades amb els objectius, plantejats prèviament a la confecció de l'entrevista. Creiem que aquest és un fet important, ja que les qüestions plantejades han de resoldre els dubtes o situacions plantejades en un principi. Com ja hem mencionat anteriorment, descobrirem quina és la situació lingüística actual, per tant 4 de les 17 preguntes estaran destinades a conèixer la situació que es viu. Amb el segon bloc, volem conèixer quines són les conseqüències provocades per la parla o la no parla d'una llengua, llavors les 6 següents preguntes estaran enfocades a cobrir aquest aspecte a tractar en el TFG. Al tercer bloc, on centrem més l'aspecte educatiu, trobarem 7 preguntes, on, a més de conèixer la percepció del professorat sobre la docència lingüística, coneixerem el procés de conscienciació que es duu a terme des de les aules.

Creiem que amb totes les preguntes cobrim, almenys, un dels objectius plantejats i, amb totes elles podem obtindre tots aquells resultats que esperem. Tanmateix, durant l'entrevista, podem reformular alguna de les qüestions o preguntar més específicament per algun detall si realment no tenim resposta a aquella qüestió que ens havíem plantejat.

Tot i estar estructurada amb un guió, podem assegurar que no hi ha rigidesa per part de l'entrevistador per instruir la resposta de la persona entrevistada. Dit d'altra manera, neutralment tractarem de plantejar qüestions a les persones entrevistades per obtindre d'una manera objectiva la seua pròpia percepció context escolar en el qual ens centrem.

Amb les nostres preguntes neutres, pretenem que la resposta de la persona entrevistada siga tan extensa com es crega necessari per tal de poder donar el seu punt de vista d'una manera apropiada. Per tant, seran preguntes amb respostes obertes, tenint llibertat per respondre d'una manera ampla i precisa. La finalitat que busquem és que es mantinga una conversa entre entrevistat i entrevistador, per poder obtindre així informació i continguts profunds, i poder conèixer amb detall la situació de la llengua al context del centre, així com conèixer els aspectes educatius.

Justifiquem l'ús de l'entrevista com a mitjà o instrument per a recollir la informació perquè creiem que conversar de manera oberta i profunda amb els docents és el millor mètode per construir nous coneixements envers la situació lingüística de l'alumnat d'un centre.

Els temes que tractarem en aquesta entrevista estan directament relacionats, com ja hem explicat, amb els objectius plantejats prèviament per tal d'obtindre informació referent i poder tractar els continguts que pretenem.

Per tal de poder obtindre les respostes de l'entrevista, i donada l'excepcional situació d'emergència que es viu no ens podem reunir amb les persones entrevistades, per tant, utilitzarem l'aplicació informàtica de Google «Meet», amb la qual podem enregistrar la trucada que realitzem, i més tard podrem transcriure-la per analitzar les declaracions (veure Annex 1). Ens hem adaptat a la nova normalitat causada per la crisi sanitària, i cal dir que la tecnologia no ha estat un impediment per seguir endavant la investigació, tot i que també cal dir que les relacions són molt més properes presencialment i se'n pot traure més profit d'investigacions com aquesta que duem a terme.

6.2 Entrevista

Per concloure aquest apartat, adjuntem l'entrevista, formada per les 17 preguntes que hem fet als docents, agrupades en els 3 diferents blocs citats.

Situació del valencià en el context escolar

1. Quins usos lingüístics has observat al centre en l'alumnat que saps que a casa parla valencià? (si canvia de llengua, freqüència del valencià, segons interlocutor...)
2. Quins usos adopta cada llenguatge o en quines situacions s'utilitzen el valencià i castellà al context escolar? Hi ha diferència segons la zona del centre?
3. En quines situacions trobes que la llengua valenciana pot estar més discriminada o minoritzada dintre del centre?
4. T'atreviries a dir en un percentatge aproximat els parlants de llengua valenciana i castellana a l'escola?

Conseqüències de la parla/no parla

5. El fet que cada alumne tinga una situació familiar/lingüística diferent al darrere, afecta a l'aprenentatge de la llengua de l'alumnat?

6. Creus que l'alumnat, treballant diàriament en valencià, es sent identificat en un territori amb una parla pròpia?

7. Creus que hi ha diferència ideològica o de conscienciació entre aquell alumnat que parla valencià i aquell que parla castellà, en referència a la importància d'aprendre una llengua?(Si hi ha actituds d'odi, menyspreu, falta de respecte, admiració...)I pel que fa al respecte cap a la llengua?

8. Has pogut observar si parlar valencià influeix positivament en el coneixement del valencià? Trobes alguna millora?

9. Podries dir que aporta algun benefici parlar valencià a l'hora d'aprendre altres llengües, com ara el castellà, l'anglès o el francès? I en específic en l'altra llengua oficial al territori?

10. Sempre es manté la regla que aquell alumnat que n'és parlant de la llengua, té més facilitat per aprendre-la?

Pedagogia lingüística / actitud docent

11. Com a docent, com d'important creus que és la teua aportació a la rutina d'ús d'una llengua?

12. Com a docent, com d'important creus que és al teua aportació a la rutina d'ús d'una llengua? Quin rol tractes de prendre per fomentar aquest aprenentatge?

13. Quines creus que són els condicions que s'han de donar per aprendre una llengua dins de l'escola?

14. Consideres que l'alumnat és capaç d'haver assolit un bon nivell en les tres llengües treballades al currículum quan es dona per acabada l'etapa d'Educació Primària?

15. Com actues si creus que hi ha actituds discriminatòries cap a una llengua?

16. Intentes conscienciar l'alumnat de la importància d'aprendre noves llengües i la conseqüència positiva que pot tenir?

17. Com a docent, consideres important fomentar l'aprenentatge d'aquestes, sent sempre conscients de la pressió que s'hi podria provocar si s'és massa agressiu.

7. Resultats

Una vegada realitzades les entrevistes als tres docents escollits, és hora d'extraure els resultats i poder elaborar unes conclusions.

Cal dir que les tres persones docents a qui hem realitzat l'entrevista tenen una visió sobre la temàtica que hem escollit semblant, llavors ha estat senzill extraure una mateixa idea de totes tres entrevistes. Comparant les tres entrevistes, hem anotat, en línies generals quines han estat les seues declaracions per cada qüestió que se'ls ha plantejat, doncs hem obtingut un esquema general de quines han estat les respostes a totes i cadascuna de les preguntes les quals formaven part de l'entrevista,

En línies generals, hem obtingut el perfil del docent partidari de l'ús del valencià a l'escola, qui veu la situació del valencià a l'escola en situació crítica, on s'ha de promoure el seu ús i conscienciar l'alumnat de la seua presència a les aules dels nostres centres.

Pel que fa a l'ús del valencià entre l'alumnat, tots tres coincideixen en dir que, el valencià, tot i estar present al context escolar, es limita a usos molt restringits, ja que, segons asseguren, l'ús del valencià es redueix a vora el 10% de l'alumnat, ja que en la majoria de casos es comunica en llengua castellana. A més, tractant les actituds lingüístiques que imperen entre l'alumnat, tot i que no es troben amb un menyspreu cap a la llengua valenciana a l'hora de comunicar-se entre ells, qui parla valencià sí es pot sentir desplaçat al veure que la resta de companys i companyes no el parlen. Aquella part del grup que parla valencià fora de l'escola i el seu entorn, quan dintre de l'escola es troba envoltat d'alumnat castellanoparlant, de seguida canvia de llengua per poder sentir-se un més dintre del grup. És a dir, segons la llengua de l'interlocutor l'alumnat valencianoparlant, inconscientment canviarà de llengua per sentir-se més identificat amb el seu company o companya.

Seguint aquest fil, s'identifiquen les situacions on més pot estar discriminada la llengua valenciana: en aquelles situacions on no hi han docents presents. Més concretament, l'espai d'esbarjo i temps lliure, on l'alumnat es relaciona de manera més directa sense escrúpols. Extraiem la conclusió que aquell alumnat que no freqüenta l'ús del valencià, ho troba una obligació quan veu la figura del docent enfront.

Tractant aquesta mateixa temàtica, asseguren que la conscienciació del valencià entre l'alumnat és molt poca. Es pren l'ús del valencià com un ús forçat, on per norma natural es parla castellà i en situació extraordinària s'ha de parlar en valencià. En aquest plantejament, qui juga un rol

fonamental és l'entorn familiar, on s'hi pot fomentar l'ús d'una llengua (en aquest cas el valencià) encara que no sigues usuari d'ella freqüentment. Sempre tenint en compte que cada alumne o alumna poden tenir una situació lingüística familiar, que asseguren sí influenciarà en el futur aprenentatge de llengües de l'alumnat, tot i que no siga determinant per a aquest.

Ja en el segon bloc de l'entrevista, els preguntem pel sentiment de pertinença a un territori associat a la parla i tot allò relacionat amb la conscienciació de l'aprenentatge, en específic, del valencià. En referència al sentiment de pertinença, asseguren que l'alumnat té molt clar per quin motiu parlem valencià i com de beneficiats en sortim de tenir dues llengües cooficials, però també pensen que el valencià està «dissenyat» per a usos minoritaris, encara que no saben explicar el motiu que els porta a pensar això.. Tot i això, asseguren que no han detectat cap actitud d'odi o menyspreu cap a la llengua més enllà del que hem comentat, si més no, admiració cap a aquell alumne/a que és capaç de parlar-la fluïdament i sense problemes.

Seguim extraient resultats de l'entrevista, ara en referència les conseqüències de la parla o no parla d'una llengua, a l'hora de treballar-ne d'altres. Crec que aquest és l'apartat més interessant, degut a les seues respostes, recolzades en la metodologia de Tractament Integrat de Llengües (d'ara endavant TIL) que impera en el centre on imparteixen la docència, el Juan G. Ripollés.

Tots tres docents coincideixen que la parla freqüent d'una llengua ajuda directament a l'aprenentatge d'aquesta i confessen que «aquell alumnat que parla valencià fora de l'aula, té un nivell molt més avançat en comparació a la resta que no ho fa». I seguint aquestes declaracions, a nivell de centre poden assegurar que el procés d'aprenentatge d'una llengua està directament relacionat amb l'aprenentatge d'una altra. És a dir, com a docents partidaris del mètode TIL, pensen que les estructures que s'ensenyen per aprendre el valencià, serviran a l'alumnat de base lingüística per al moment en què aquestes mateixes estructures s'hagen d'estudiar en castellà, o en qualsevol altra llengua present a l'escola.

En el cas específic del valencià, al tractar-se de llengües amb origen comú, asseguren que l'aprenentatge del valencià està relacionat contínuament amb qualsevol altra llengua present al currículum, proporcionant un bagatge lingüístic a l'alumnat difícil d'igualar amb sessions específiques d'una llengua.

En l'últim bloc de l'entrevista, ens centrem en l'apartat més didàctic i pedagògic, aquell que queda més en la mà de la figura del docent. Plantegem la qüestió de la figura que té el docent en el procés d'ensenyament-aprenentatge de la llengua, i tots 3 coincideixen en la posició d'encoratjar

l'alumnat a endinsar-se en la lectura, expressió o escriptura amb aquesta llengua. Un d'ells afirma que «a base d'utilitzar-la, d'equivocar-se, i aprendre dels errors, se n'aprén».

Per tant, el rol que prendran o la posició de la qual són partidaris, serà de mostrar recolzament i suport a aquell alumnat que s'anima a aprendre la llengua o aquell que mostra una actitud favorable a l'aprenentatge d'una llengua i mostra interès. I aquell que no mostra l'interès per aprendre una llengua nova, en aquest cas, cooficial al nostre territori, es tractarà de convertir-la en un atractiu per poder emprendre el llarg camí de l'aprenentatge lingüístic.

En referència a l'actitud docent si es detecta alguna actitud discriminatòria cap a qualsevol llengua, com ja s'ha comentat abans, en excepcionals ocasions s'ha detectat alguna actitud d'odi o menyspreu cap a les llengües, per tant no tenim declaracions de cap acció a la qual s'ha hagut de recórrer. Tot i això, asseguren que sempre es posicionen a favor de la diversitat lingüística i cultural, per tant sempre es faria costat a la llengua que està sent minoritzada.

Tractant la conscienciació de l'aprenentatge de les llengües, s'assegura que les conseqüències positives que té aprendre una llengua són «incalculables», tal i com asseguren. Per tant, donada aquesta opinió positiva, sempre es tracta de fomentar l'aprenentatge d'aquestes, tenint en compte, tal i com comentem a l'entrevista, que un foment de la llengua excessiu o agressiu pot suposar una pressió social per a l'alumnat que no és capaç d'assolir un bon nivell lingüístic.

Aquests han estat els resultats que hem pogut obtindre de l'entrevista que hem mantingut amb els 3 membres de l'equip docent. Com ja hem mencionat al principi d'aquest apartat, el fil que han seguit els 3 entrevistats han estat prou semblants, llavors les conclusions que hem pogut extreure són prou concises, les quals seran exposades en el pròxim apartat.

8. Conclusions

Una vegada extretes en línies generals les idees de cadascuna de les entrevistes i havent-les analitzat, comparat i relacionat, és hora d'escriure les conclusions d'aquest TFG, a les quals hem arribat després d'estudiar i conèixer més detalladament la situació lingüística i sociolingüística actual, així com havent conegut tots aquells detalls que ens podien resultar d'interès per a la redacció d'aquest TFG.

En primer lloc, cal comentar que després d'haver conegut el testimoni de 3 docents en actiu, podem assegurar que el valencià, tal i com asseguràvem a la introducció teòrica d'aquest mateix treball, es troba en una situació crítica al nostre territori. El valencià es troba minoritzat en una societat on el castellà juga el paper dominant, i així ho veiem reflectit en la pràctica, on quasi la totalitat de l'alumnat assegura tenir el castellà com a llengua materna.

Lluny de ser la llengua vehicular de l'alumnat en zones de l'escola com el pati, el menjador o les activitats extraescolars, els usos del valencià quedaran reduïts a aquelles situacions més «normatives», com ara les aules, passadissos... En aquestes situacions on el valencià juga un paper més important, arribem a la conclusió que la presència del docent pressiona a l'alumnat a utilitzar la llengua valenciana. Sense la figura del docent, el valencià juga un paper secundari en la comunicació lingüística de l'alumnat, on el castellà és dominant. A més, tot i tenir la presència del docent, moltes vegades l'alumnat segueix l'instint i segueix la seua parla en castellà, tot i la insistència del mestre/a per practicar altres llengües.

Aquesta major presència de la llengua castellana entre l'alumnat podria provocar actituds de menyspreu o odi cap a aquella part de l'alumnat valencianoparlant, però com ja hem vist en les entrevistes realitzades, no és el cas. Tot i que el percentatge d'alumnat castellanoparlant és molt superior al de valencianoparlants, (un 90% front a un 10%, segons les nostres entrevistes), no s'han pogut identificar actituds lingüístiques d'odi o menyspreu cap a la llengua valenciana, des de la figura del docent s'assegura que allò que l'alumnat pretén és entendre's amb la resta de companys i companyes i no crear rivalitats lingüístiques inexistents a l'aula. Tot i això, actituds favorables a la diversitat lingüística per part del docent milloraran aquesta convivència de les dues llengües cooficials. En allò que sí deriva aquesta superioritat lingüística, és en una disminució de l'ús del valencià en aquella part de l'alumnat que sí el parla fora del context escolar. És a dir, aquelles famílies que freqüenten l'ús del valencià a les seues cases, veuen com els seus fills o filles en arribar a l'escola i relacionar-se amb la resta de grup-classe, canviaran la seua llengua al castellà per sentir-se més integrats/des en l'entorn. Aquest fet, desencadenarà una disminució encara major de l'ús de la llengua. Per tant, creiem de vital importància una revalorització de la llengua per capgirar aquests canvis lingüístics i mantindre ferma la nostra posició lingüística.

Seguint el fil de les situacions familiars, parlarem sobre quina és la influència que la situació lingüística familiar té en l'actitud lingüística del xiquet o xiqueta. És ben sabut que la llengua que impera a casa, serà la que més dominarà l'alumne, ja que és on més temps hi roman i amb la qual més contacte directe té. Tot i això, aquest fet no implica un nul coneixement d'una llengua que a casa no es parle. Volem dir que, tot i no parlar-se a casa de forma quotidiana, es pot fomentar l'ús d'una llengua no vehicular per a la família, bé siga amb lectures, treballs audiovisuals...

Tot i que en la majoria dels casos, es reconega la situació familiar per la poca habilitat de l'alumnat en una altra llengua que no siga la predominant a casa, també hi trobem situacions on la situació lingüística familiar proporciona un bagatge lingüístic molt potent per a l'alumnat, qui es veu beneficiat de manera directa pel treball que ha rebut a casa, la majoria de vegades, inconscientment. A més, són de gran rellevància els beneficis d'aquestes situacions els quals es veuran reflectits en la capacitat de l'alumnat en el moment d'aprendre una altra llengua, com per exemple l'anglès.

Seguint aquesta temàtica, parlem de les conseqüències que se'n deriven de la parla d'una llengua, en aquest cas del valencià. Amb les entrevistes realitzades tenim diferents punts a tractar, com són la conscienciació, sentiment de pertinença o els beneficis derivats.

En primer lloc, analitzant les declaracions dels nostres entrevistats, l'alumnat sí és conscient de la parla que s'estudia en aquest territori, però això no esdevé en un sentiment d'admiració o de pertinença cap al territori provocat per la llengua. En termes més concrets, l'alumnat sí és capaç de reconèixer la cooficialitat de llengües al nostre territori però aquest fet no es converteix en un sentiment de pertinença ni a un territori ni a una llengua, segons es qualifiquen a les entrevistes realitzades: «un sentiment de pertinença cap al territori i cap a la llengua nul».

Una de les altres conseqüències que té l'ús d'una llengua, seguirem amb la conscienciació. Com ja hem dit, l'alumnat coneix el fet que al nostre territori gaudim d'una cooficialitat de llengües, però tampoc n'és conscient de la importància o del privilegi que aquest fet suposa. Aleshores, no podem dir que, fins al moment, tenim una societat conscienciada sobre la presència de dues llengües al territori, al mateix nivell d'oficialitat normativa, i açò és un fet que caldria canviar si volem mantindre viva la nostra llengua, el valencià.

L'última de les conseqüències que hem tractat en aquest treball ha estat el benefici que implica aprendre una llengua a l'hora d'aprendre'n una altra. És a dir, el bagatge lingüístic que és proporcionat a l'alumnat en el moment d'aprendre una llengua, queda de «remanent» en l'alumnat per poder establir relacions i connexions amb la pròxima llengua que l'alumnat aprendrà o està

aprenent. Amb altres paraules, allò que s'estudia per aprendre el valencià l'alumnat podrà aprofitar-ho per quan estiga estudiant estructures semblants en una altra llengua, posem per cas l'anglès. És en aquestes connexions interlingüístiques on roman la riquesa de les llengües i les connexions que es poden establir entre les seues estructures i formacions. En aquest punt, és on entra en joc el mètode TIL. Mètode que, amb la integració de les llengües com a base, pretén aprofitar la base lingüística creada per una llengua per accelerar i millorar el procés d'aprenentatge d'una altra.

Un altre dels resultats que hem pogut obtindre ha estat seguint el fil del rol que pren la figura del docent en els processos lingüístics de l'alumnat. La motivació i transmetre il·lusió a l'alumnat resulta ser un dels fets més productius per encoratjar a aquest a emprendre la decisió d'intentar aprendre una llengua nova, o millorar el nivell en alguna de les ja conegudes. A més, si volem augmentar la fluïdesa en una llengua un dels fets més productius serà adreçar-nos sempre en aquesta llengua, i encara que no rebem les respostes en la mateixa llengua, mantindre-mos en ella. D'aquesta manera, fomentarem el seu ús per a comunicar-mos entre nosaltres. Tot aquest procés d'expressió oral, haurà d'anar acompanyat d'un foment de la llengua a les aules: activitats dinàmiques, lectura animada, lèxic atractiu; per tal de poder assolir un bon nivell lingüístic en la llengua que es pretén conèixer.

Cal dir que el professorat en territori valencià està molt conscienciat de la importància que juguen les llengües en el desenvolupament de la societat i la riquesa cultural que comporten. És ben sabut que una llengua comporta una cultura, i aquesta cultura proporciona una diversitat de la qual el professorat valencià ha de fer-se'n ressò. A més a més, concloem que, en línies generals, el professorat no es queda amb aquest pensament, sinó que el transmet a l'alumnat amb força i il·lusió. Ara bé, tot i aquest esforç realitzat per part de l'equip docent per convertir aquesta voluntat en un fet, queda esvaït per la majoritària presència del castellà fora de les aules, ja que els i les alumnes veuran que la utilitat que té aquesta llengua fora de l'aula, és mínima, i tornarem a caure en l'erro de pensar en la utilitat comunicativa de les llengües, com ja hem comentat anteriorment en aquest TFG.

De vegades, segons les persones entrevistades, cal recórrer a l'argumentació que el valencià és la llengua dels nostres avantpassats, i cal cuidar-la per mantindre viva la seua veu. És d'aquesta manera quan l'alumnat comença a ser conscient de tota la trajectòria que una llengua arrastra al seu darrere: generacions d'històries, anècdotes i lluita per una cultura.

Seguint la tònica del conscienciament de l'entorn lingüístic, tractem també les condicions que es creuen necessàries per crear un bon ambient de treball i de desenvolupament lingüístic de l'alumnat. Podem dir que la confiança mostrada i depositada és fonamental per aquell alumnat encoratjar a aprendre una llengua o millorar el seu nivell. A més, un ús freqüent de la llengua dintre del context escolar, reforçat amb activitats fora del context asseguraran un millor nivell. Per tant, les condicions òptimes es resumeixen en un clima adequat, favorable i compromès amb l'alumnat i un increment de l'ús de la llengua per tal d'afavorir la pràctica i la quotidianitat del llenguatge.

Una vegada acabades les conclusions d'aquest TFG, és hora de fer balanç d'allò que ens havíem plantejat a l'inici de la redacció d'aquest treball. Creiem que s'han tractat tots els temes que havíem previst i cobert tots aquells objectius que preteníem tractar, gràcies a l'anàlisi i estudi de les respostes de les entrevistes. Per tant, estem satisfets amb el resultat obtingut i la crítica realitzada a la situació social en què es troba la llengua valenciana. No hem de deixar caure en l'oblit el valencià, però tampoc cap altra llengua. La diversitat lingüística proporciona una riquesa cultural inigualable, i els docents i futurs docent tenim la responsabilitat de mantindre viu aquest esperit cultural i reivindicatiu.

Per tant, si pretenem ser una societat plurilingüe, hem de mantenir viu aquest sentiment de respecte cap a les llengües, i més cap al valencià, el qual està vivint una situació crítica. Com ja deia Raimon, cantautor valencià, «qui perd els orígens perd la identitat», i nosaltres no volem oblidar d'on venim per saber cap a on volem dirigir-nos, ja que creiem que tenir memòria de la base lingüística dels nostres avantpassats és fonamental per a situar-nos en el panorama lingüístic.

9. Bibliografia

- Aracil, L. V. (1979). Educació i sociolingüística. *Treballs de sociolingüística catalana*, 33-86.
- Andrés, J. B. (2012). La enseñanza de la lengua inglesa en el sistema educativo español: de la legislación al aula como entidad social (1970-2000). *Cabás*, 8, 72-citation_lastpage.
- Avel·lí Flors i Mas: L'enquesta sobre el coneixement i l'ús del valencià 2015. Una perspectiva castellonenca
- Bernal, M. D., & Corbalán, J. (2008). *Eines per a treballs de memòria oral*. Generalitat de Catalunya. Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació. Direcció General de la Memòria Democràtica.
- Boix, E. (1997). Ideologies lingüístiques en famílies lingüísticament mixtes (catalán-castellano) en la regió metropolitana de Barcelona. A: ZIMMERMANN, K, 169-190.
- Campos, C. R. L'entrevista com a tècnica nuclear de l'observació participant.
- Leprêtre, M. (1996). El País Valencià. La situació sociolingüística als territoris de llengua catalana (IV). *Llengua i ús: revista tècnica de política lingüística*, (7), 62-67.
- Molina, J. R. G. (2002). Norma i ús en el valencià central: nivell lèxic. *Treballs de sociolingüística catalana*, 169-194.
- PASCUAL, V. (2011). Un model d'educació plurilingüe i intercultural per al sistema educatiu valencià. *Generalitat Valenciana. Conselleria de Cultura, Educació i Esport*.
- Ricart, R. R. (2010). Teodor Llorente i la llengua dels valencians. *Caplletra. Revista Internacional de Filologia*, (49), 43-63.
- Torres Sabaté, M. C. *La dimensió europea de l'educació als centres d'educació secundària obligatòria del Tarragonès* (Doctoral dissertation, Universitat Rovira i Virgili).

- <http://fapacastello.com/2017/02/22/anna-marza-aprendre-llengua-que-siga-mai-sera-temps-perdut/>
- <https://perseulh.wordpress.com/2013/02/16/qui-perd-els-seus-origens-perd-la-seva-identitat/>

-10. Annexos

Annex 1: Entrevistes

1.1 Entrevista tutor 3^r A

Entrevistador: Bé, comencem l'entrevista. Quins usos lingüístics has observat al centre en l'alumnat que saps que a casa parla valencià? (si canvia de llengua, freqüència del valencià, segons interlocutor...)

Entrevistat: Pel que he pogut observar a l'escola, aquells xiquets i xiquetes que a casa son valencianoparlants en el cole, segon l'interlocutor amb el qual interactuen mantenen el valencià o canvien al castellà. Sol ser amb docents mantenen el valencià perquè nosaltres som qui incentivem la llengua, però amb els seus iguals, siguen valencianoparlants o no a les seues cases, es passen al castellà.

Entrevistador: Quins usos adopta cada llenguatge o en quines situacions s'utilitzen el valencià i castellà al context escolar? Hi ha diferència segons la zona del centre?

Entrevistat: I tant que si. En referència a la diferencia entre valencià i castellà, segons la zona del centre, això 100%: és a dir, quan estan entre iguals, que no hi ha cap docent davant, sempre, sempre, parlen castellà, a l'hora del pati, al menjador... Encara que dos xiquets o dos xiquetes siguen valencianoparlants per context passen a parlar-se entre si en castellà.

Entrevistador: I passa el mateix dintre de l'aula? O és diferent?

Entrevistat: Dintre de l'aula és diferent, és a dir, el que és valencianoparlant i tu li preguntes en valencià, segurament et contesta en valencià. En la llengua valenciana, com ja he dit abans, quan es troba minoritzada en la zona d'esbarjo i del menjador, com ja he dit, quan estan entre iguals, en aquestes situacions el valencià quasi desapareix en la seua totalitat.

Entrevistador: I t'atreviries a dir un percentatge aproximat els parlants del valencià a l'escola?

Entrevistat: Pel que fa al meu grup, no se si arribarà a un 10%, i m'atreviria a dir que en línies generals a nivell de centre és un 10% o inclús inferior.

Entrevistador: Passem al 2ⁿ bloc de l'entrevista, on tractarem el bagatge lingüístic familiar i les conseqüències de parlar una llengua o no. El fet que cada alumne tinga una situació familiar/lingüística diferent al darrere, afecta a l'aprenentatge de la llengua de l'alumnat?

Entrevistat: Totalment, al 100% segons el context familiar que hi ha al darrere d'un alumne o una alumna li afectara al 100% en l'aprenentatge que tinga, en aquest cas, del valencià. Hi ha moltíssima diferència en aquelles famílies estrangeres o bé espanyoles però que no tenen un origen valencià que desconeixen la nostra llengua. Es nota moltíssim el suport que poden donar fora de l'aula i per tant l'aprenentatge que tenen els seus fills i filles de la llengua valenciana, això es nota moltíssim.

Entrevistador: I creus que l'alumnat pot arribar a sentir-se identificat en un territori amb una parla pròpia?

Entrevistat: Me pareix molt complex per a ells i elles, que noten aquesta identitat a través de la parla, crec que encara no són conscients de què es un territori, d'on viuen i del que suposa la llengua. No crec, no crec que es puguen sentir identificats.

Entrevistador: Creus que hi ha diferència ideològica o de conscienciament entre aquell alumnat que parla valencià i aquell que parla castellà, en referència a la importància d'aprendre una llengua? Si has pogut detectar actituds d'odi, menyspreu, falta de respecte, admiració...)

Entrevistat: Entre uns i altres per parlar valencià o castellà tampoc crec que siga així, jo crec que ells, almenys el meu grup que són més menuts no van més enllà. Si la coneixen la parlen i la tracten, i si no la coneixen parlen en castellà, l'objectiu que ells busquen és entendre's, indiferentment que siga en valencià o en castellà No crec que hi haja falta de respecte ni menyspreu ni odi entre una llengua i altra, i els xiquets que la parlen o no.

Entrevistador: I entre aquesta part de l'alumnat que parla el valencià, has pogut observar si parlar valencià influeix positivament en el coneixement del valencià? Trobes alguna millora?

Entrevistat: Òbviament sí, si que hi ha influència positiva de parlar el valencià per a conèixer-lo, ja te dic, a més que capten molt millor els missatges a classe, en el seu context quan el parlen i el treballen, indirectament incideixen un coneixement major de la llengua.

Entrevistador: Podries dir que aporta algun benefici parlar valencià a l'hora d'aprendre altres llengües, com ara el castellà, l'anglès o el francès?

Entrevistat: Per suposat, jo crec que tot el que siga conèixer una llengua des de la base en el context familiar en aquest cas ajudara a aprendre de manera més ràpida, i inclús

interioritzar més altres llengües, bé per gramàtica, estructura, fonologia... és molt més fàcil, jo crec que els resulta molt més fàcil als que també som valencianoparlants aprendre una llengua com és l'anglès.

A més, pense que la gent valencianoparlant, la qual cosa implica que també siga castellanoparlant, porten les dos alhora, té més facilitat per aprendre la llengua anglesa, per exemple.

Entrevistador: Bé, a partir d'ara les preguntes van encaminades cap a la qüestió més pedagògica, aquelles coses que queden més en la vostra mà. Com a docent, com d'important creus que és la teua aportació a la rutina d'ús d'una llengua?

Entrevistat: En la rutina del valencià, que és la que ens interessa, en molts casos crec que nosaltres som la referència 100% d'una llengua pel que hem comentat abans. Moltes famílies d'origen estranger o d'origen nacional però que provenen d'una altra comunitat que no siga la valenciana, no poden donar cap referència de la llengua valenciana, aleshores tot el que tractaran aquestos xiquets o xiquetes al llarg del dia seran els moments que tractaran amb nosaltres. Per tant, la nostra aportació en quant al valencià més que important és imprescindible, ja que es l'únic moment en el qual s'està afavorint que puguen connectar o treballar amb la llengua valenciana.

Entrevistador: I en aquest paper primordial que jugueu els docents, quin ha d'estar el rol a prendre, o quins prens tu personalment?

Entrevistat: Bé, nosaltres, o millor dit jo personalment, el que tracte de dur a terme és un rol en el qual donar-li al xiquet/a moltes facilitats, i donar-li molta confiança en el sentit que vull que s'expressen en valencià, immediatament no tallar el que m'estan intentant dir, perquè com ja he dit molts son desconexadors de la llengua i crec que si haguera de tallar cada moment en què diuen una paraula malament, al final el que aconseguiria seria que no participaren o que el missatge es veja tant tallat que no puguen entendre-ho, fins al punt que ells perguen el fil. Aleshores el que tracte de fer és donar un rol de confiança, que s'expressen el millor que ells o elles puguen fer-ho en valencià i una vegada acaben la seua intervenció, ho valore molt positivament i després incidisc en aquelles errades més greus, i que cara a una propera vegada que s'expressen en valencià ho facen d'una millor manera. Però el que tracte es això, de facilitar molt la relació bidireccional pregunta-resposta en valencià, que ho facen com els ix, de la manera més natural possible i una vegada acaben la intervenció, corregir. Crec que d'aquesta manera fomentem que tinguen tranquil·litat a l'hora de comunicar-se i, ja te dic, no tallar-los perquè es cohibeixen i la propera vegada no ho diran en valencià, directament.

Entrevistador: I les condicions que creus que s'han de donar per aprendre una llengua, anirien encaminades per aquest fil? De proporcionar tranquil·litat i seguretat?

Entrevistat: Sí, sobretot me torne a centrar en aquestes famílies que fora del context escolar no tenen cap relació en el valencià. Jo crec que les condicions son bàsicament el que he dit abans, donar un clima de seguretat, de confiança i sobretot alabar positivament les seues intervencions en valencià i en cap moment ridiculitzar, i si hem de corregir, que siga a posteriori, perquè com ja he dit, tallar el missatge cada 3 o 4 paraules l'alumne o alumna perd el fil o ja no sap el que diu, i la propera vegada ja no ho dirà o directament contestarà en castellà.

Per tant, les condicions crec que són aquestes donar tranquil·litat, confiança i corregir a posteriori, i sobretot fomentar molt l'ús del valencià i recordar-los que no tinguen cap por a intervindre i fer-ho en valencià, que ací estem er aprendre, i que tenim alguna errada com tenim tots i totes se corregirà al final i no passa absolutament res. Per això estem al cole i per això estem prenent una llengua que per a molts d'ells i elles es nova i és l'únic moment en el qual tenen relació amb aquest llenguatge.

Entrevistador: Genial, molt bona resposta. Voldries afegir alguna cosa en referència a les condicions d'aprenentatge?

Entrevistat: Sí, una última, una altra condició que hem de donar per aprendre el valencià és fomentar i afavorir que siguen més els moments en els quals es puguem comunicar i expressar-se en valencià que en castellà. Com ja he dit, fora del context escolar molts el valencià no el tornaran a donar i crec que hem de prioritzar els moments de reflexió i comunicació en valencià dins de l'aula. Hem d'aprofitar aquestos moments per a corregir i fomentar el vocabulari, expressions...

Annex 1.2: Entrevista tutor 3' B

Entrevistador: Bon dia Javier, comencem l'entrevista! Quins usos lingüístics has observat al centre en l'alumnat que saps que a casa parla valencià? (si canvia de llengua, freqüència del valencià, segons interlocutor...)

Entrevistat: En quant als usos lingüístics del nostre alumnat valencianoparlant, hem de tenir en compte que aquest alumnat és molt molt minoritari en el nostre centre. És a dir, quan es dirigeixen al mestre ho fan sempre en valencià, però, en general, quan es relacionen en l'alumnat castellanoparlant canvien de llengua i es comuniquen en castellà-

Entrevistador: Quins usos adopta cada llenguatge o en quines situacions s'utilitzen el valencià i castellà al context escolar? Hi ha diferència segons la zona del centre?

Entrevistat: En quant al context escolar, la llengua vehicular amb els mestres és el valencià, encara que s'ha de dir que això ho compleix qui ho compleix. En el meu cas procure que siga en valencià, que siga com a referent en el mestre. Alguns alumnes fan aquest esforç per a parlar en valencià.. Per tant, en el context de classe, en les meues àrees, la llengua vehicular és el valencià excepte quan estem donant castellà o les àrees en castellà. Al pati, la llengua vehicular entre l'alumnat és, majoritàriament, el castellà, i al menjador, també el castellà.

Entrevistador: En quines situacions trobes que la llengua valenciana pot estar més discriminada o minoritzada dintre del centre?

Entrevistat: Pel que fa al valencià com a llengua minoritzada, doncs igual que passa en la societat. En el nostre centre és una llengua minoritzada, no diria discriminada, però sí minoritzada. És a dir, si férem una enquesta entre les nostres famílies, jo pense que majoritàriament dirien que tot en castellà, i sense cap problema.

Entrevistador: T'atreviries a dir en un percentatge aproximat els parlants de llengua valenciana i castellana a l'escola?

Entrevistat: Jo el vaig a aproximar perquè aquesta data no la tinc, però jo asseguraria que un... 90% castellà, 10% valencià. La diferència dels usos és abismal.

Entrevistador: Val, a partir d'ara les preguntes estan emmarcades dintre del bloc «Conseqüències de la parla/no parla d'una llengua». Seguim. El fet que cada alumne tinga una situació familiar/lingüística diferent al darrere, afecta a l'aprenentatge de la llengua de l'alumnat?

Entrevistat: Les influències socials/familiars sempre afecten a a l'aprenentatge de la llengua. Si la majoria de famílies són castellanoparlants i no tenen tampoc cap interès pel valencià, tot açò es transmet a la família.

Per contra, famílies de parla valenciana que estan molt implicades en el tema també es nota en els seus fruits.

Entrevistador: Creus que l'alumnat, treballant diàriament en valencià, es sent identificat en un territori amb una parla pròpia?

Entrevistat: Encara que treballem diàriament el valencià, les influències de l'escola dintre de les influències totals de la societat són mínimes. Jo pense, com ja he dit abans que l'alumnat, majoritàriament, treballen el valencià perquè és obligatori. Però que després les senyes d'identitat cap al territori o cap a la llengua són nul·les, encara que nosaltres ho treballem, però el que es treballa en la societat o en la família pesa molt.

Un exemple: de la meua classe un 90% no coneixia el canal de televisió Àpunt.

Entrevistador: Creus que hi ha diferència ideològica o de conscienciació entre aquell alumnat que parla valencià i aquell que parla castellà, en referència a la importància d'aprendre una llengua?(Si hi ha actituds d'odi, menyspreu, falta de respecte, admiració...)I pel que fa al respecte cap a la llengua?

Entrevistat: L'alumnat que té com a llengua materna el valencià s'estima la llengua de la seua família, dels seus avantpassats. Però, com he dit abans, si que, algunes famílies que tenen una lluita social relacionada amb la llengua valenciana, influeix les actituds lingüístiques dels fills/filles. Per contra, també es nota en famílies castellanoparlants que no admeten la diversitat lingüística, això també influeix en els seus fills.

Entrevistador: Has pogut observar si parlar valencià influeix positivament en el coneixement del valencià? Trobes alguna millora?

Entrevistat: En quant a millores si els valencianoparlants tenen més facilitat per al coneixement del valencià, el que fa a l'oralitat sí, però tenint en compte que el valencià que parlem està infectat de castellanismes, doncs moltes vegades ens costa fer aquest canvi.

Entrevistador: Podries dir que aporta algun benefici parlar valencià a l'hora d'aprendre altres llengües, com ara el castellà, l'anglès o el francès? I en específic en l'altra llengua oficial al territori?

Entrevistat: Beneficis per suposat que sí, de fet nosaltres treballem les llengües com a Tractament Integrat, és a dir, integrant tant el valencià com el castellà i les seues estructures comunes. Per tant, per suposat que té beneficis per aprendre una altra llengua.

Entrevistador: Sempre es manté la regla que aquell alumnat que n'és parlant de la llengua, té més facilitat per aprendre-la?

Entrevistat: Sí, l'alumnat, en aquest cas valencianoparlant, té més facilitat per aprendre el valencià correctament per suposat que sí. A més que des de casa aquest recolzament també es donarà

Entrevistador: Bé, entrem en el tercer bloc de l'entrevista:

Com a docent, com d'important creus que és la teua aportació a la rutina d'ús d'una llengua?

Entrevistat: Bé, com a docent pense que el mestre ha de ser el referent, en aquest cas, i més quan la gran majoria d'alumnat és castellanoparlant. Nosaltres bàsicament som l'únic referent que tenen en quant a la llengua i el valencià. Aleshores, la nostra rutina és molt important, i encara que ens contesten en castellà nosaltres coma docents hem d'incidir en la nostra resposta en valencià.

Entrevistador: Quin rol tractes de prendre per fomentar aquest aprenentatge?

Entrevistat: El rol és el que hauria de tenir qualsevol mestre, si vols fomentar l'aprenentatge d'una llengua, has de transmetre aquesta il·lusió per la llengua, per aprendre aquesta llengua i aquesta cultura.

Entrevistador: Quines creus que són els condicions que s'han de donar per aprendre una llengua dins de l'escola?

Entrevistat: Bé, les condicions que s'han de donar per a aprendre una llengua dintre de l'escola, nosaltres part d'aquesta condició la tenim. Actualment, segons la Llei de Plurilingüisme s'està donant tant el valencià com el castellà, un 50% dintre de les àrees. Però clar, una condició imprescindible és el recolzament familiar, que les famílies veguen que el valencià és important. Mentre aquest fet no passe, el valencià no pot tirar endavant.

Entrevistador: Consideres que l'alumnat és capaç d'haver assolit un bon nivell en les tres llengües treballades al currículum quan es dona per acabada l'etapa d'Educació Primària?

Entrevistat: Bona pregunta, crec que s'està fent un bon treball, tot i que la majoritària presència del castellà en la societat provoca que el resultat siga un nivell molt més elevat en castellà que les altres dues llengües treballades. Crec que s'ha de seguir treballant per aconseguir una societat plurilingüe si és l'objectiu que busquem.

Entrevistador: Com actues si creus que hi ha actituds discriminatòries cap a una llengua?

Entrevistat: Algunes ja les hem comentat en anterioritat, si aquestes actituds venen per part de l'alumne sempre fem esta reflexió (més si son alumnes més majors, que aquesta llengua és la llengua dels nostres avantpassats, i s'ha de respectar com qualsevol altra. I pel que fa als pares i mares que de vegades també tenen aquestes actituds discriminatòries, doncs el mateix, el que passa quan, de vegades, en alguna reunió de famílies alguna persona demana si es pot parlar en castellà perquè no ho entenen, tenir en compte hi ha altres famílies que ho volen en valencià i jo no tinc per què canviar la meua llengua. Després ja li ho explique en castellà.

Sempre pensem que hi ha discriminació cap als que parlen castellà, però també hi ha moltíssima discriminació cap a les famílies que parlen valencià i defenen la seua llengua.

Entrevistador: Intentes conscienciar l'alumnat de la importància d'aprendre noves llengües i la conseqüència positiva que pot tenir? Com a docent, consideres important fomentar l'aprenentatge d'aquestes, sent sempre conscients de la pressió que s'hi podria provocar si s'és massa agressiu.

Entrevistat: Sí, clar que intente conscienciar l'alumnat. En quant a la pressió massa agressiva, noc rec que en el nostre cas siga agressiva. Per a algunes famílies ja és agressiva que se dóna al 50% castellà i valencià. Nosaltres estem ací, en actituds positives però, s'ha de fomentar l'aprenentatge de llengües, quantes més millor, per suposat.

El problema és que una llengua es per a comunicar-te, tant de manera oral com escrita. Si no hi ha necessitat d'utilitzar el valencià en la societat de manera oral o escrita, realment l'interès per part de les famílies i l'alumnat és ben poc.

I més quan tal com van promocionant, en secundària en batxillerat, i en un futur en la universitat, doncs realment cada vegada és menys imprescindible el valencià. Aleshores aquesta lluita que portem durant molts i molts anys està estancada des de fa dècades, com no canvie no hi ha manera de tirar-ho endavant d'una manera òptima, i si no canvia la societat açò és impossible.

Annex 1.3: Entrevista tutora 4^a A

Entrevistador: Quins usos lingüístics has observat al centre en l'alumnat que saps que a casa parla valencià? (si canvia de llengua, freqüència del valencià, segons interlocutor...)

Entrevistada: En l'alumnat que a casa parla valencià he observat que degut al percentatge tant alt d'alumnat castellanoparlant canvien la llengua i parlen en castellà; entre castellanoparlants i valencianoparlants, inclús entre valencianoparlants. Tot l'alumnat es dirigeix a mi en valencià perquè és la llengua en què jo em comuniquo amb ells i elles

Entrevistador: Quins usos adopta cada llenguatge o en quines situacions s'utilitzen el valencià i castellà al context escolar? Hi ha diferència segons la zona del centre?

Entrevistada: A l'aula utilitzem majoritàriament el valencià, però en altres espais com el pati o el menjador s'utilitza majoritàriament el castellà. En treball en grups cooperatius, interactius, els mestres hem d'estar molt pendents per tal que no es passen al castellà a nivell d'expressió oral. (tot i que saben que han de fer les tasques en valencià.)

Entrevistador: En quines situacions trobes que la llengua valenciana pot estar més discriminada o minoritzada dintre del centre?

Entrevistada: Als jocs al pati, menjador, activitats extraescolars...

Entrevistador: T'atreviries a dir en un percentatge aproximat els parlants de llengua valenciana i castellana a l'escola?

Entrevistada: Jo diria que un 90% en castellà

Entrevistador: Val, a partir d'ara les preguntes estan emmarcades dintre del bloc «Conseqüències de la parla/no parla d'una llengua». Seguim. El fet que cada alumne tinga una situació familiar/lingüística diferent al darrere, afecta a l'aprenentatge de la llengua de l'alumnat?

Entrevistada: Sí, l'alumnat valencianoparlant té menys dificultats a l'hora de l'expressió oral, de la quantitat de lèxic, les estructures gramaticals...

Entrevistador: Creus que l'alumnat, treballant diàriament en valencià, es sent identificat en un territori amb una parla pròpia?

Entrevistada: Jo crec que no, quan parlen de «la nostra llengua», per a ells la nostra llengua es el castellà. Hi ha molt poqueta gent que considera que la seua llengua és el valencià.

Entrevistador: Creus que hi ha diferència ideològica o de conscienciació entre aquell alumnat que parla valencià i aquell que parla castellà, en referència a la importància d'aprendre una llengua?(Si hi ha actituds d'odi, menyspreu, falta de respecte, admiració...)I pel que fa al respecte cap a la llengua?

Entrevistada: Sí, hi ha una diferència important perquè l'alumnat valencianoparlant mostra una actitud més positiva cap a la llengua. Els castellanoparlants aquesta actitud va variant des del passotisme fins actituds de menyspreu, sobretot en preferència de l'ús del castellà (en totes les activitats o situacions)

Entrevistador: Has pogut observar si parlar valencià influeix positivament en el coneixement del valencià? Trobes alguna millora?

Entrevistada: Sí, parlar valencià influeix positivament, perquè com he dit abans,t robe millores en al pronunciació, expressió oral, el lèxic, estructures gramaticals, etc.

Entrevistador: Podries dir que aporta algun benefici parlar valencià a l'hora d'aprendre altres llengües, com ara el castellà, l'anglès o el francès? I en específic en l'altra llengua oficial al territori?

Entrevistada: Sí, porta beneficis. A més, com que nosaltres treballem el tractament integrat de llengües això ho trobem cada dia.

Entrevistador: Sempre es manté la regla que aquell alumnat que n'és parlant de la llengua, té més facilitat per aprendre-la?

Entrevistada: No sempre, de vegades el parlar el valencià a casa de forma, diguem, no normativa, influeix negativament. Per altra banda, sobretot, jo he observat en aquell alumnat d'origen romanes que l'aprenentatge és molt més normatiu, més acurat.

Entrevistador: Bé, entrem en el tercer bloc de l'entrevista:

Com a docent, com d'important creus que és la teua aportació a la rutina d'ús d'una llengua?

Entrevistada: És molt important que me tinguen a mi com a referent en parlar valencià i fa que sempre es dirigisquen a mi en valencià i, per suposat, parlar-los en valencià en les àrees que pertoca i en aquelles situacions, fora diguem de l'aula ordinària (patis, passadissos...)

Entrevistador: Com a docent, com d'important creus que és al teua aportació a la rutina d'ús d'una llengua? Quin rol tractes de prendre per fomentar aquest aprenentatge?

Entrevistada: Com ja he dit, parlar-los sempre en valencià, dirigir-mos sempre en valencià i procurar també que contesten en valencià.

Entrevistador: Quines creus que són els condicions que s'han de donar per aprendre una llengua dins de l'escola?

Entrevistada: La immersió lingüística

Entrevistador: Consideres que l'alumnat és capaç d'haver assolit un bon nivell en les tres llengües treballades al currículum quan es dona per acabada l'etapa d'Educació Primària?

Entrevistada: Al final sempre tenen un nivell més alt en castellà en quant es refereix a l'expressió oral i escrita. Pot ser que en allò que refereix a la gramàtica pot ser assolisquen el mateix nivell, però no en l'expressió oral i escrita.

Entrevistador: Quines creus que són els condicions que s'han de donar per aprendre una llengua dins de l'escola?

Entrevistada: Intentar reflexionar sobre la importància de la llengua pròpia i tot allò que comporten, la llengua i la cultura valencianes

Entrevistador: Intentes conscienciar l'alumnat de la importància d'aprendre noves llengües i la conseqüència positiva que pot tenir? Com a docent, consideres important fomentar l'aprenentatge d'aquestes, sent sempre conscients de la pressió que s'hi podria provocar si s'és massa agressiu.

Entrevistada: El que jo faig es intentar fer activitats que els motiven i estimulen a respectar i estimar el valencià

Entrevistador: Genial, molt bé, moltes gràcies per totes aquestes respostes.